

Wymagania edukacyjne. Klasa 1. Zakres podstawowy. Nowa edycja

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia jako nauka	Uczeń: - formułuje definicję historii i prehistorii - wymienia rodzaje źródeł historycznych	Uczeń: - wymienia rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł każdego rodzaju - przedstawia periodyzację dziejów	Uczeń: - wyjaśnia problemy, jakie mogą się pojawić przy podziale dziejów - wyjaśnia różnicę między historią a prehistorią	Uczeń: - wyjaśnia pojęcie historiografii - na dowolnym przykładzie pokazuje, czego możemy się dowiedzieć ze źródła ikonograficznego	Uczeń: - wyjaśnia, jakie korzyści i trudności wiążą się z poszukiwaniem informacji z historii w Internecie - wymienia nauki pomocnicze historii i wyjaśnia ich rolę przy poznawaniu dziejów
I. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu					
2. Cywilizacje starożytnej Mezopotamii	Uczeń: pokazuje na mapie tereny Mezopotamii i	Uczeń: wymienia różne cywilizacje, które istniały w rejonie	Uczeń: wymienia osiągnięcia	Uczeń: formułuje i wyjaśnia zasady prawne zawarte	Uczeń: wyjaśnia, do czego może być źródłem

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) rozumie i poprawnie posługuje się terminami: system irygacyjny, pismo klinowe, kodeks Hammurabiego	Mezopotamii (sumeryjską, babilońską, perską) w - kolejności chronologicznej - charakteryzuje religię mieszkańców Mezopotamii	cywilizacji sumeryjskiej - przedstawia sposób sprawowania władzy w cywilizacji starożytnej Mezopotamii - przytacza zasadę prawną zawartą w kodeksie Hammurabiego	w kodeksie Hammurabiego - porównuje osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii - poprawnie posługuje się terminami wymienionymi w celach	dziewiętnastowieczna wizja miasta Nimrud zamieszczona w podręczniku - wymienia bogów sumeryjskich i babilońskich - wymienia inne niż w podręczniku osiągnięcia kultury sumeryjskiej i babilońskiej
3. Starożytny Egipt	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny starożytnego Egiptu z podziałem na Egipt Górny i Egipt Dolny - wie, kim był faraon	Uczeń: - przedstawia strukturę społeczną starożytnym Egipcie - wymienia uprawnienia faraona - wymienia przykładowe osiągnięcia	Uczeń: - charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie faraonów - przedstawia osiągnięcia kultury egipskiej - charakteryzuje religię egipską	Uczeń: - przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja, piramidy, faraon jako syn boga) - wyjaśnia, dlaczego w	Uczeń: - wyjaśnia pojęcie monarchii despotycznej - porównuje monarchów despotycznych Mezopotamii z faraonem - zna symbole władzy faraona i rozpoznaje

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wymienia przykładowych bogów egipskich	- kultury egipskiej, w tym pismo - charakteryzuje gospodarkę egipską	przedstawia cechy sztuki egipskiej	- Egipcie kapłani mieli wysoką pozycję - zna atrybuty przykładowych bogów egipskich	wizerunki niektórych bogów egipskich
4. Dzieje i religia starożytnego Izraela	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny Palestyny - wymienia zasady judaizmu - posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza	Uczeń: - przedstawia dzieje Izraela związane z Mojżeszem, Dawidem i Salomonem - posługuje się terminami: mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud	Uczeń: - przedstawia dzieje Izraela związane z postacią Abrahama i niewolą babilońską - posługuje się terminami: rabin, menora, synagoga, świątynia	Uczeń: - wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich rolę - wyjaśnia różnicę między świątynią a synagogą - posługuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego przez stulecia Żydzi żyli w diasporze
II. Świat starożytnych Greków					
5. Hellada i jej mieszkańcy	Uczeń: pokazuje na mapie tereny	Uczeń: przedstawia cechy polis i	Uczeń:	Uczeń: charakteryzuje pozycję	Uczeń: pokazuje na mapie obszar

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne wymienia niektóre cechy polis	wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi panującymi na Półwyspie Bałkańskim wymienia występujące w poleis ustroje	- charakteryzuje ustroje poleis greckich - definiuje pojęcie obywatela	arystokracji w polis wyjaśnia kto był obywatelem polis	świata greckiego po wielkiej kolonizacji greckiej - dzieli skutki wielkiej kolonizacji na skutki dla poszczególnych poleis, dla całego świata greckiego, dla innych ludów, z którymi zetknęli się Grecy - charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską
6. Sparta – państwo żołnierzy	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite) - wymienia organy władzy w Sparcie - wymienia grupy społeczne w Sparcie i	Uczeń: - wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie - charakteryzuje wychowanie spartańskie	Uczeń: - wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis - charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie	Uczeń - wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę - przedstawia rolę Likurga w historii Sparty - uzasadnia, że w Sparcie panował	Uczeń: - przedstawia sposób podejmowania decyzji na zgromadzeniu obywateli - charakteryzuje pozycję obywateli w systemie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wskazuje, które z nich miały prawa polityczne rozumie termin: spartańskie warunki			ustrój oligarchiczny	ustrojowym Sparty charakteryzuje rolę geruzji w systemie ustrojowym Sparty
7. Ateny	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attikę) - wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e. - wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e.	Uczeń: - charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa - wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym - wymienia najbardziej znane zabytki ateńskie	Uczeń: - wymienia reformy Drakona i Klejstenesa, które funkcjonowały w V w. p.n.e. - charakteryzuje społeczeństwo ateńskie - ocenia zalety demokracji	Uczeń: - wskazuje związki między rozwojem demokracji i kultury w Atenach - ocenia wady i zalety demokracji	Uczeń: - charakteryzuje pozycję obywateli w systemie ustrojowym Aten - porównuje pozycję obywateli w Atenach i Sparcie
8. Wojny w świecie greckim	Uczeń: pokazuje na mapie Maraton,	Uczeń: przedstawia skutki ekspansji	Uczeń: omawia charakter wojen	Uczeń: wyjaśnia, jaki wpływ	Uczeń: przedstawia polityczną i

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Termopile i Salaminę - wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich - rozumie termin: falanga	perskiej w Azji Mniejszej rozumie termin: hoplita	w świecie greckim przedstawia skutki wojen grecko-perskich	sytuację wewnętrzną w Grecji miały skutki wojen grecko-perskich wyjaśnia, co pozostało do dnia dzisiejszego z tradycji wojen grecko-perskich	militarną rolę Aten i Sparty w świecie greckim w V – IV w. p.n.e.
9. Podboje Aleksandra Wielkiego	Uczeń: - pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Wielkiego - wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego - rozumie pojęcie: kultura hellenistyczna	Uczeń: - wyjaśnia rolę Związku Korynckiego - wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego wobec ludów podbitych - wyjaśnia pojęcie: monarchia hellenistyczna	Uczeń: - przedstawia okoliczności powstania Związku Korynckiego - charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach	Uczeń: ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Issos jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii - wyjaśnia, dlaczego Aleksander Macedoński jest uważany za jednego z największych wodzów w historii

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
10. Religia i kultura Greków	Uczeń: - wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki - wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa - wymienia przykładowe osiągnięcia kultury greckiej (przede wszystkim z dziedziny literatury)	Uczeń: - rozpoznaje style architektoniczne i podaje przykłady zabytków architektury greckiej - przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji - wymienia najważniejsze poglądy Platona i Arystotelesa i zna założone przez nich szkoły	Uczeń: - wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju filozofii w starożytnej Grecji - wymienia osiągnięcia starożytnych Greków - przedstawia rolę teatru i igrzysk w życiu Greków	Uczeń: - wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków - przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu i cynizmu	Uczeń: - przedstawia wpływy i motywy kultury greckiej w późniejszych epokach - przedstawia wpływy kultury greckiej we współczesnym świecie
III. Imperium rzymskie					
11. Rzym – od królestwa do republiki	Uczeń: pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym	Uczeń: porównuje warunki naturalne Półwyspu	Uczeń: wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze	Uczeń: wskazuje elementy monarchiczne, oligarchiczne i	Uczeń: - opisuje początki Rzymu - charakteryzuje kulturę Etrusków

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej - wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich	Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego wymienia organy władzy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje	społecznej Rzymian charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej	demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej wskazuje mocne i słabe strony tego ustroju	- przedstawia wpływ Etrusków na Rzymian - wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta
12. Ekspansja terytorialna Rzymu	Uczeń: - pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian - przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią	Uczeń: - charakteryzuje armię rzymską - wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią - charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie	Uczeń: - omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, biorąc również pod uwagę rzymskie pojmowanie wojny - przedstawia wojny punickie - wyjaśnia pojęcie imperium	Uczeń: - przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie - wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. n.e.	Uczeń: - porównuje ekspansję Rzymu z wielką kolonizacją grecką - charakteryzuje politykę wewnętrzną Juliusza Cezara
13. Cesarstwo rzymskie	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	• pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa • wymienia najważniejsze cechy pryncypatu	• charakteryzuje ustrój cesarstwa rzymskiego w okresie pryncypatu • wyjaśnia pojęcie romanizacji	• przedstawia dojście do władzy Oktawiana Augusta i jego politykę • przedstawia ekspansję terytorialną Rzymu w okresie cesarstwa i umiejscawia ją w czasie	• ocenia skuteczność polityki Oktawiana Augusta • omawia czynniki, które sprzyjały romanizacji • wyjaśnia termin: <i>pax romana</i>	• charakteryzuje rządy dwóch cesarzy z I – III w. i wyjaśnia, dlaczego ich rządy były, jego zdaniem, ważne dla cesarstwa rzymskiego
14. Religia i kultura Rzymian	Uczeń: • wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty • wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymu • wymienia przykładowych autorów rzymskich	Uczeń: • charakteryzuje religię i literaturę rzymską • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych) • przedstawia funkcje budowli rzymskich (tłuk triumfalny, akwedukt, termy)	Uczeń: • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej • przedstawia cechy sztuki rzymskiej • wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła	Uczeń: • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego • wyjaśnia różnice między igrzyskami greckimi a rzymskimi	Uczeń: • przedstawia wpływy kultury rzymskiej we współczesnym świecie • ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
15. Chrześcijaństwo w świecie rzymskim	Uczeń: • pokazuje na mapie przykładowe pierwsze gminy chrześcijańskie • wymienia zasady chrześcijaństwa	Uczeń: • przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim • przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich	Uczeń: • przedstawia sytuację w Palestynie w okresie działania Jezusa • wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie • przedstawia proces kształtowania się kanonu Pisma Świętego i zasad wiary (sobór nicejski)	Uczeń: • przedstawia sytuację w Palestynie w I w. n.e. • opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem • przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w cesarstwie rzymskim w IV w. n.e.	Uczeń: • przedstawia sylwetkę cesarza Juliana Apostaty • wyjaśnia różnicę między męczennikiem a wyznawcą
16. Upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie	Uczeń: • pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa	Uczeń: • wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w. • charakteryzuje reformy Dioklecjana	Uczeń: • wskazuje różnice między częścią wschodnią a zachodnią cesarstwa rzymskiego	Uczeń: • przedstawia wzrost znaczenia barbarzyńców w cesarstwie rzymskim • przedstawia konsekwencje	Uczeń: • przedstawia stosunek różnych plemion germańskich do cesarstwa rzymskiego w III – V w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat		przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego	najazdu Hunów pod wodzą Attyli przedstawia działania Odoakra	
IV. Europa wczesnego średniowiecza					
17. Bizancjum	Uczeń: - pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego - przedstawia rolę Konstantynopola - przedstawia podział w religii chrześcijańskiej	Uczeń: - wymienia przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej - pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana - posługuje się terminem: schizma wschodnia	Uczeń: - charakteryzuje okres panowania cesarza Justyniana - przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej - wymienia cechy kultury bizantyjskiej	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej - ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego - wskazuje związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele	Uczeń: wyjaśnia, na czym polegał spór o obrazy (ikonoklazm) w Kościele Wschodnim
18. Świat islamu	Uczeń: pokazuje na mapie obszary	Uczeń:	Uczeń: przedstawia organizację	Uczeń: przedstawia sytuację na	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego bitwa

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	opanowane przez Arabów - wymienia filary islamu - wymienia dwa najstarsze odtamy islamu	- przedstawia działalność Mahometa - wyjaśnia różnice między odłamami islamu	polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu charakteryzuje kulturę arabską	Półwyspie Arabskim przed działalnością Mahometa ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską	pod Poitiers jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii
19. Narodziny i rozwój państwa Franków	Uczeń: - pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego - przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia cesarstwa rzymskiego - pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun	Uczeń: - przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków - przedstawia organizację państwa Franków	Uczeń: - przedstawia rolę Chłodwiga w kształtowaniu się państwa Franków - przedstawia cały proces kształtowania się państwa frankijskiego - podaje definicję monarchii patrymonialnej - wymienia cechy renesansu karolińskiego	Uczeń: - charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego - uzasadnia, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną - wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest wymieniany jako jeden z prekursorów zjednoczonej Europy

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
20. Nowe państwa w Europie Zachodniej. Początki feudalizmu	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar monarchii ottońskiej • charakteryzuje rządy dynastii ottońskiej i jej dążenie do odnowienia cesarstwa rzymskiego • wyjaśnia pojęcia: senior i wasal	Uczeń: • wyjaśnia ideę cesarstwa uniwersalistycznego Ottona III • wyjaśnia, dlaczego doszło do odnowienia cesarstwa na terenie Rzeszy • przedstawia hołd lenny i jego znaczenie • wymienia obowiązki wasala i seniora	Uczeń: • przedstawia sytuację w Anglii po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego • charakteryzuje drabinę feudalną (podział społeczeństwa)	Uczeń: • wskazuje różnice między systemem lennym a drabiną feudalną • poprawnie używa pojęć: hołd lenny, inwestytura, immunitet	Uczeń: • przedstawia związki Ottona III z cesarzami bizantyjskimi i wyjaśnia, jaki to miało wpływ na koncepcje polityczne Ottona III
21. Powstanie państw w Europie Północnej i Środkowo-Wschodniej	Uczeń: • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie i główne trasy wypraw wikingów	Uczeń: • charakteryzuje działalność św.św. Cyryla i Metodego • wymienia przyczyny ekspansji wikingów	Uczeń: • wyjaśnia dlaczego św.św. Cyryl i Metody są nazywani Apostołami Słowian • przedstawia konsekwencje	Uczeń: • przedstawia genezę pojawienia się Słowian w Europie • ocenia wkład św.św. Cyryla i Metodego w	Uczeń: • charakteryzuje kulturę ludów skandynawskich

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wie, kim byli św.św. Cyryl i Metody		wypraw wikingów przedstawia proces powstawania państwa węgierskiego	rozwój kulturalny Słowian	
22. Papiestwo i cesarstwo	Uczeń: - przedstawia uniwersalny charakter władzy papieża i cesarza - wymienia postanowienia konkordatu wormackiego	Uczeń: - przedstawia przyczyny rywalizacji między papieżem a cesarzem - wyjaśnia rolę konkordatu wormackiego	Uczeń: - wymienia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w. - posługuje się poprawnie terminami: symonia, nepotyzm, konkordat	Uczeń: - wyjaśnia, w jaki sposób Kościół chciał się uniezależnić od władzy świeckiej - charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę	Uczeń: - wyjaśnia, w jaki sposób rywalizacja między papieżem a cesarzem wiązała się z funkcjonowaniem państwa średniowiecznego - wyjaśnia poglądy Innocentego III na wzajemne relacje między władzą cesarską a papieską

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Europa rozkwitu i schyłku średniowiecza					
23. Wyprawy krzyżowe i ich następstwa	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat • wymienia przykładowych przywódców krucjat	Uczeń: • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze i religijne • wymienia zakony rycerskie	Uczeń: • pokazuje na mapie państwie utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych • przedstawia rolę zakonów rycerskich	Uczeń: • charakteryzuje specyfikę czwartej krucjaty • przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat	Uczeń: • przedstawia stosunek przykładowych władców bliskowschodnich do krzyżowców i chrześcijan • przedstawia stosunek ludności arabskiej do wypraw krzyżowych
24. Przemiany gospodarcze na wsi	Uczeń: • przedstawia zmiany w sposobie uprawy roli, które zaszły w XII w. • posługuje się terminami:	Uczeń: • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w. • wymienia narzędzia, które	Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w technice rolnej wpłynęły na jej wydajność	Uczeń: • wskazuje rolę samorządu wiejskiego • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa	Uczeń: • wyjaśnia, czym różniła się włość wczesnośrednio-wieczna od majątku z XII – XIII w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dwupółówka i trójpółówka wymienia przykładowe skutki rozwoju rolnictwa	przyczyniły się do rozwoju rolnictwa przedstawia sytuację chłopów (ich pozycję i obowiązki)	- przedstawia warunki życia chłopów - wyjaśnia przyczyny kolonizacji		wyjaśnia, dlaczego włość wczesnośrednio-wieczna była samowystarczaln-a
25. Miasta w średniowieczu	Uczeń: - wymienia przykładowe przyczyny powstawania miast - przedstawia organizację przestrzeni miejskiej - definiuje termin: lokacja	Uczeń: - przedstawia proces powstawania i rozwoju miast - charakteryzuje organizację wewnętrzną miasta (władze, organizacje rzemieślnicze)	Uczeń: - charakteryzuje strukturę społeczną mieszkańców miasta - wyjaśnia różnice w organizacji handlu lokalnego i międzynarodowego - przedstawia rolę cechów i gildii	Uczeń: - ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej - poprawnie posługuje się terminologią	Uczeń: - na współczesnym planie miasta pokazuje jego elementy związane ze średniowieczem; uzasadnia swoje decyzje - przedstawia rolę Hanzy
26. Przemiany polityczne późnego średniowiecza	Uczeń: pokazuje na mapie obszar	Uczeń: pokazuje na mapie zmiany polityczne, które	Uczeń: przedstawia zmiany polityczne w Europie XIV i XV	Uczeń: przedstawia zależności polityczne	Uczeń: wyjaśnia, w jakich okolicznościach odwoływano się

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	ekspansji Turków osmańskich wymienia przykładowe skutki ekspansji tureckiej w Europie	zachodzą w wyniku ekspansji tureckiej przedstawia znaczenie upadku Konstantynopola	w. , które zaszyły w wyniku ekspansji tureckiej wymienia przykłady współpracy między państwami w walce z zagrożeniem tureckim	między państwami europejskimi w XIV i XV w. przedstawia współpracę państw europejskich wobec zagrożenia tureckiego w XIV i XV w.	w XX w. do bitwy na Kosowym Polu
27. Społeczeństwo stanowe i kryzys późnego średniowiecza	Uczeń: - definiuje stan - przedstawia strukturę społeczeństwa stanowego - wymienia przykładowe przyczyny kryzysu gospodarczo-społecznego w XIV w.	Uczeń: - przedstawia przyczyny i skutki epidemii dżumy w XIV w. - przedstawia pozycję poszczególnych stanów w państwie	Uczeń: - wyjaśnia konsekwencje kryzysu demograficznego z II poł. XIV w. - przedstawia proces kształtowania się stanów - wymienia przyczyny wystąpień chłopskich w XIV w.	Uczeń: - ocenia możliwości awansu społecznego w XIV–XV w. - przedstawia związki między kryzysem demograficznym i gospodarczym a wystąpieniami chłopskimi w XIV w.	Uczeń: - wymienia cechy monarchii stanowej - przedstawia biogramy Filipa IV Pięknego i Jana bez Ziemi ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w powstawaniu monarchii stanowych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Polska w X–XIII wieku					
28. Państwo Mieszka I i Bolesława Chrobrego	Uczeń: • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1000 • wymienia przyczyny chrztu Mieszka I • przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego	Uczeń: • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I i siedziby biskupstw i arcybiskupstwa • przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego • przedstawia skutki przyjęcia chrztu	Uczeń: • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Bolesława Chrobrego • wyjaśnia rolę św. Wojciecha w budowaniu struktur kościoła w Polsce • wyjaśnia rolę koronacji	Uczeń: • wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich za pierwszych Piastów • przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i> • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu władztwa pierwszych Piastów	Uczeń: • przedstawia wyniki badań archeologicznych, które powiększają naszą wiedzę o początkach państwa polskiego
29. Kryzys i odbudowa monarchii wczesnopiastowskiej	Uczeń: • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1138	Uczeń: • przedstawia proces odbudowy państwa polskiego przez Kazimierza	Uczeń: • przedstawia stosunki Kazimierza Odnowiciela, Bolesława	Uczeń: • przedstawia spór biskupa Stanisława z Bolesławem Śmiałym w	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- wymienia etapy odbudowy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego - przedstawia ekspansję Bolesława Krzywoustego	- przedstawia zmiany terytorialne monarchii wczesnopiastowskiej w czasie (straty terytorialne i odzyskanie utraconych terenów) - przedstawia proces odbudowy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego i wyjaśnia jego rolę w odbudowie państwa	- Śmiałego i Bolesława Krzywoustego z Niemcami, wyjaśniając, co wpływało na zmiany granicy polsko-niemieckiej - ocenia, które działania Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego były ważne z punktu widzenia niezależności państwa	- kontekście znaczenia organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego - przedstawia konsekwencje i kontrowersje związane ze sporem Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem	
30. Państwo polskie w dobie rozbicia dzielnicowego	Uczeń: wymienia przykładowe przyczyny wydania statutu (testamentu)	Uczeń: przedstawia przyczyny wydania statutu (testamentu)	Uczeń: wyjaśnia cele wydania statutu (testamentu) Bolesława Krzywoustego	Uczeń: przedstawia walki książąt piastowskich o władzę	Uczeń: wyjaśnia, czy zasady testamentu Bolesława Krzywoustego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przez Bolesława Krzywoustego • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego	przez Bolesława Krzywoustego • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbicia dzielnicowego • wymienia czynniki sprzyjające jednoczeniu ziem polskich w XIII w.	• przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią • przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. i związane z tym straty terytorialne	zwierzchnią (Kraków) • przedstawia ekspansję Mongołów i jej skutki dla ziem piastowskich • wyjaśnia, co i dlaczego sprzyjało jednoczeniu ziem polskich w XIII w.	były wyjątkiem, czy regułą w Europie Środkowo-Wschodniej • przedstawia stosunki książąt mazowieckich i kujawskich z Litwinami, Prusami i Jaćwingami • wyjaśnia ich wpływ na stosunki polsko - krzyżackie
31. Przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w XII–XIII w.	Uczeń: • wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych • wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim	Uczeń: • przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim • charakteryzuje układ	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim • wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów • przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką	Uczeń: • charakteryzuje sytuację ludności żydowskiej w Polsce XIII – XIV w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim przedstawia podział społeczeństwa na stany	kolonizacją na prawie niemieckim przedstawia rolę cechów	rolę odgrywały w nim lokacje posługuje się poprawnie terminami wymienionymi w celach lekcji	
VII. Polska w XIV–XV wieku					
32. Zjednoczenie Polski	Uczeń: - pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysław II i Władysław Łokietek w 1320 r. - wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka	Uczeń: - charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka - przedstawia działania Władysława Łokietka w celu zjednoczenia ziem polskich	Uczeń: - przedstawia działania Wacława II w procesie jednoczenia ziem polskich - wymienia problemów, z jakimi stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie	Uczeń: - wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich z uwzględnieniem koronacji Przemysła II - wyjaśnia przyczyny problemów, z jakimi stykał się Władysław Łokietek,	Uczeń: - wyjaśnia, jaką władzę na Śląsku mieli królowie czescy - pokazuje obszar Śląska, nad którym królowie czescy sprawowali zwierzchnictwo

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
				jednocząc ziemie polskie	
33. Polska pod rządami Kazimierza Wielkiego i Andegawenów	Uczeń: • pokazuje na mapie granice monarchii Kazimierza Wielkiego w roku 1370 • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego • wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego	Uczeń: • przedstawia na mapie zmiany granicy polskiej w czasie panowania Kazimierza Wielkiego • charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa • wymienia postanowienia przywileju koszyckiego	Uczeń: • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego w kontekście jednoczenia ziem polskich i stosunków z Krzyżakami • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego • poprawnie posługuje się terminem: Korona Królestwa Polskiego	Uczeń: • ocenia, co było największym osiągnięciem i największą porażką Kazimierza Wielkiego • charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce • wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową	Uczeń: • wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką • wyjaśnia, dlaczego Ludwik Węgierski na Węgrzech uzyskał przydomek Wielki, a w Polsce jego panowanie jest oceniane źle

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
34. Pierwsi Jagiellonowie na polskim tronie	Uczeń: - wymienia przykładowe przyczyny unii w Krewie - wymienia postanowienia unii w Krewie - wymienia postanowienia I pokoju toruńskiego - wymienia skutki drugiej unii polsko-węgierskiej	Uczeń: - przedstawia skutki unii w Krewie - przedstawia przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim - wymienia postanowienia przywileju jedlnersko-krakowskiego - wymienia przyczyny drugiej unii polsko-węgierskiej	Uczeń: - charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły - wymienia postanowienia unii w Horodle - wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną	Uczeń: - wymienia postanowienia przywileju czerwńskiego - wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Władysława Jagiełłę - przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka	Uczeń: - przedstawia innych kandydatów do ręki Jadwigi i wymienia powody, z powodu których zostali odrzuceni przez możnych polskich - przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
35. Polska w późnym średniowieczu	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych • wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego • wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego i konstytucji <i>Nihil novi</i>	Uczeń: • przedstawia przyczyny i przebieg wojny trzynastoletniej • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia politycznego szlachty • przedstawia strukturę sejmku walnego	Uczeń: • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia gospodarczego szlachty • charakteryzuje instytucję sejmku walnego i jego rolę	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego ustrój, który powstał w Polsce, określamy mianem demokracji szlacheckiej • ocenia politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Elżbieta Rakuszyńska jest nazywana matką królów • przedstawia rolę jaką odegrali za panowania pierwszych Jagiellonów: biskup Zbigniew Oleśnicki, Filip Kallimach, Jan Długosz
VIII. Kultura średniowiecza					
36. Kultura umysłowa wieków średnich	Uczeń: • wymienia cechy kultury rycerskiej • wymienia przykładowe	Uczeń: • przedstawia cechy kultury średniowiecza • charakteryzuje nurt filozofii	Uczeń: • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu w kulturze średniowiecza	Uczeń: • wyjaśnia rolę pisma w kulturze średniowiecza • ocenia zasięg społeczny	Uczeń: • przedstawia rolę uniwersytetów • charakteryzuje literaturę średniowiecza

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dzieła literatury średniowiecznej wymienia gatunki literackie średniowiecza	średniowiecznej – scholastykę	- wyjaśnia wpływ klasztorów na rozwój kultury średniowiecznej - wyjaśnia wpływ dworów na rozwój kultury średniowiecznej	oddziaływania średniowiecznej literatury	tworzoną w językach narodowych związaną z kulturą dworską i plebejską
37. Sztuka i architektura średniowiecza	Uczeń: - wymienia przykładowe zabytki romańskie w odniesieniu do swojego regionu - wymienia przykładowe zabytki gotyckie w odniesieniu do swojego regionu	Uczeń: - wymienia przykładowe cechy stylu romańskiego w architekturze - wymienia przykładowe cechy stylu gotyckiego w architekturze	Uczeń: - w budowlach romańskich i gotyckich potrafi wskazać cechy stylu romańskiego i gotyckiego - przedstawia zasięg terytorialny i czas trwania stylu romańskiego i gotyckiego	Uczeń: - charakteryzuje rzeźbę i malarstwo romańskie - charakteryzuje rzeźbę i malarstwo gotyckie - porównuje styl romański i gotycki, wskazując różnice między nimi	Uczeń: - wymienia epokę, w której nawiązywano do stylu romańskiego i gotyckiego w architekturze - charakteryzuje styl neoromański i neogotycki na przykładach
38. Kultura średniowiecznej Polski	Uczeń: wymienia cechy średniowiecznej kultury polskiej	Uczeń: wskazuje podobieństwa między	Uczeń: przedstawia rozwój nauki polskiej w	Uczeń: wskazuje różnice między kulturą polskiego	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego mówimy o

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- wymienia przykładowe zabytki sztuki i piśmiennictwa średniowiecznego z Polski - wymienia najstarsze kroniki polskie	średniowieczną kulturą polską a europejską - wymienia zabytki piśmiennictwa w języku polskim - zna postaci Janka z Czarnkowa i Jana Długosza	średniowieczu i wyjaśnia rolę Akademii Krakowskiej w tym procesie - przedstawia rolę klasztorów i zgromadzeń zakonnych w rozwoju kultury średniowiecznej w Polsce - wskazuje związki kultury polskiego średniowiecza z kulturą europejską	średniowiecza a kulturą europejską zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce i wyjaśnia, na czym ona polega	Akademii Krakowskiej i Uniwersytecie Jagiellońskim przedstawia dorobek uczonych polskich wymienionych w rozdziale

